

Kopsavilkums

EASO
**Gada ziņojums
par situāciju patvēruma jomā
Eiropas Savienībā 2018. gadā**

2019. gada 24. jūnijs

Printed by Bietlot in Belgium

Manuskripts pabeigts 2019. gada jūnijā.

Ne EASO, ne personas, kas rīkojas EASO vārdā, neatbild par to, kā tiek izmantota šajā publikācijā iekļautā informācija.

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2019

Print ISBN 978-92-9476-754-7 doi:10.2847/5593 BZ-02-19-250-LV-C
PDF ISBN 978-92-9476-651-9 doi:10.2847/34678 BZ-02-19-250-LV-N

Vāka foto: © Eiropas Patvēruma atbalsta birojs, Austin Tufigno

© Eiropas Patvēruma atbalsta birojs, 2019

Atļauts reproducēt, norādot avotu.

Lai varētu izmantot vai reproducēt fotoattēlus vai citus materiālus, uz ko EASO nav autortiesību, atļauja jāprasa tieši autortiesību īpašniekam.

Kopsavilkums

EASO
Gada ziņojums
par situāciju patvēruma jomā
Eiropas Savienībā 2018. gadā

2019. gada 24. jūnijs

Kopsavilkuma sadaļas

Kopsavilkums	3
Norises ES līmenī	4
Starptautiskā aizsardzība ES+ valstīs	8
Svarīgas norises valsts līmenī	15
KEPS darbība	16

Kopsavilkums

Ievads

EASO Gada ziņojumā par situāciju patvēruma jomā Eiropas Savienībā 2018. gadā sniegts visaptverošs pārskats par norisēm starptautiskās aizsardzības jomā Eiropas un valsts patvēruma sistēmu līmenī. Pamatojoties uz plašu avotu klāstu, ziņojumā aplūkotas galvenās statistikas tendences un analizētas izmaiņas ES+ valstīs attiecībā uz tiesību aktiem, politiku, praksi, kā arī valsts judikatūru. Ziņojumā galvenā uzmanība pievērsta kopējās Eiropas patvēruma sistēmas būtiskākajām jomām, taču tajā bieži sniegtas noderīgas atsauces uz plašāku migrācijas un pamattiesību kontekstu.

Norises ES līmenī

Eiropas Savienībā 2018. gadā tika ziņots par būtiskām norisēm starptautiskās aizsardzības jomā.

Turpinājās iestāžu sarunas par patvēruma sistēmas reformas priekšlikumiem. Eiropadome 2017. gada decembrī izvirzīja mērķi līdz 2018. gada jūnijam panākt nostāju par vispārēju reformu. Būtisks progress tika panākts saistībā ar pieciem no kopā septiņiem priekšlikumiem — **ES Patvēruma aģentūru, Eurodac regulu, ES Pārmitināšanas pamatregulu, Kvalifikācijas regulu un Uzņemšanas nosacījumu direktīvu**, par kuriem līdztiesīgie likumdevēji panāca plašu politisku vienošanos līdz noteiktajam termiņam, proti, 2018. gada jūnijam. Joprojām pastāvēja atšķirīgi viedokļi par vairākiem pretrunīgiem jautājumiem, un neatkarīgi no labuma, ko sniegtu katra atsevišķa priekšlikuma pieņemšana, lielākā daļa dalībvalstu pauda iebildumus pret viena vai vairāku patvēruma sistēmas reformas priekšlikumu pieņemšanu, pirms tie visi bija sagatavoti pieņemšanai. Kopš tā laika ir panākts zināms progress tehniskā līmenī, tomēr Padome nav varējusi pieņemt nostāju par **Dublinas regulu** un **Patvēruma procedūras regulu**, tādējādi patvēruma sistēmas reforma vēl nav pabeigta. Eiropas Parlaments 2018. gadā pieņēma nostāju par Patvēruma procedūras regulu, kas nozīmē, ka tas ir pieņemis nostājas par visiem KEPS dokumentiem. Sarunās par patvēruma sistēmas reformas priekšlikumiem tika uzsvērtā palielināta valstu vienprātība un kopīgas atbildības izjūta kā KEPS darbības un turpmākas kalibrēšanas pamata bloki.

Eiropas Komisija, ievērojot tās pienākumu nodrošināt ES tiesību aktu pareizu

piemērošanu, veica pasākumus saistībā ar pārkāpuma procedūrām attiecībā uz Bulgāriju, Ungāriju, Poliju un Slovēniju.

Eiropas Savienības Tiesa izdeva 16 spriedumus par atsaucēm uz prejudiciāliem nolēmumiem, ar kuriem interpretē Dublinas regulu, Patvēruma procedūru direktīvu un Kvalifikācijas direktīvu. Netika pieņemts neviens lēmums par Uzņemšanas nosacījumu direktīvu, lai gan divas attiecīgas lietas tiek izskatītas.

Palielināta ES+ valstu vienprātība un kopīgas atbildības izjūta ir noteiktas kā KEPS darbības un kalibrēšanas pamata bloki.

Galvenie konstatējumi

Konkrētāk, Eiropas Savienības Tiesa analizēja jautājumus saistībā ar patvēruma meklētāju uzņemšanas un atpakaļuzņemšanas pieprasījumu īstenošanas tehniskajiem aspektiem saskaņā ar Dublinas III regulu, piemēram, piemērojamiem termiņiem dažādos Dublinas procedūras posmos; pierādījumiem, ko iesnieguši pieteikuma iesniedzēji, lai pamatotu prasības saistībā ar savu reliģisko pārliecību un vajāšanu reliģisku iemeslu dēļ; to, cik svarīgi ir izskatīt katru patvēruma pieteikumu atsevišķi, ņemot vērā pieteikuma iesniedzēja personīgos

apstākļus; ar pieteikuma iesniedzēju norādīto seksuālo orientāciju saistītu faktu un apstākļu novērtēšanu; tādu pieteikuma iesniedzēju tiesībām uz alternatīvu aizsardzību, kuri ir cietuši no spīdzināšanas, gadījumos, kad viņiem varētu būt tišām liegta atbilstīga psiholoģiskā aprūpe pēc atgriešanās izcelsmes valstī, pat ja vairs nepastāv atkārtotas spīdzināšanas risks; tādu pieteikumu izskatīšanu, ko iesniegušas personas, kuras reģistrējušās Apvienoto Nāciju Organizācijas Palīdzības un darba aģentūrā Palestīnas bēgļiem Tuvajos Austrumos (*UNRWA*); izslēgšanas pamatojumu saistībā ar alternatīvu aizsardzību; sociālajiem pabalstiem bēgļiem ar pagaidu uzturēšanās atļaujām; drošas valsts jēdzienu piemērošanu; turpmāku procedūru noteikšanu pārsūdzēšanai otrās instances tiesās; kā arī tādu nepavadītu nepilngadīgo atkalapvienošanās ar ģimeni, kuri pēc pieteikuma iesniegšanas ir sasnieguši pilngadību.

2018. gadā turpinājās Eiropas programmas migrācijas jomā īstenošana, un tā ir apkopota Komisijas paziņojumos par Eiropas programmas migrācijas jomā īstenošanu. Attiecīgās norises 2018. gadā atainoja saskaņotus pūliņus pāriet no ad hoc atbildēm uz noturīgiem, nākotnē piemērojamiem risinājumiem patvēruma jomā. Tiek izstrādāti arī strukturāli ilgtermiņa pasākumi, tomēr Komisija ir noteikusi vairākus tūlītējus pasākumus, lai risinātu neatliekamas problēmas maršrutos Vidusjūras rietumdaļā, centrālajā daļā un austrumdaļā, tostarp sniedzot palīdzību Marokai, uzlabojot migrantu apstākļus Lībijā, lielāko uzmanību pievēršot neaizsargātākajiem migrantiem, un turpinot optimizēt darbplūsmas Grieķijas salās.

Grieķijā karsto punktu pieeju īsteno līdz ar ES un Turcijas paziņojumu, ietverot starp mērķiem jaunu jūras un sauszemes ceļu veidošanās profilaksi nelegālai

migrācijai no Turcijas uz ES. Pastāvīgā migrācijas spiediena un mazā atgrieztu personu skaita dēļ karsto punktu pieejai bija būtiska nozīme situācijas stabilizēšanā salās. Darbība bija vērsta uz dzīves apstākļu uzlabošanu karstajos punktos, lielāko uzmanību pievēršot neaizsargāto grupu vajadzību apmierināšanai. Šos pūliņus papildināja palielināta uzņemšanas spēja kontinentālajā daļā un jauni tiesību akti par valsts nepilngadīgo aizbildnības sistēmu. Vienlaikus salu pārapsūdzīvotība ir radījusi lielu spiedienu uz infrastruktūru, medicīnisko aprūpi un atkritumu apsaimniekošanu, kā arī ir palielinājusies spriedze starp migrantiem un daļu iedzīvotāju. Trīs gadus pēc ES un Turcijas paziņojuma, 2019. gada martā Komisija publicēja ziņojumu ar informāciju par tā trīs gadus ilgas īstenošanas kumulatīvajiem rezultātiem.

Grieķijā...

Darbība bija vērsta uz dzīves apstākļu uzlabošanu karstajos punktos, lielāko uzmanību pievēršot neaizsargāto grupu vajadzību apmierināšanai.

Personu, kuras nelikumīgi ieceļojušas no Turcijas Grieķijas salās, joprojām ir par 97 % mazāk nekā laikposmā pirms paziņojuma īstenošanas, turklāt jūrā bojāgājušo skaits ir ievērojami samazinājies. Vienlaikus 2018. gadā arī būtiski palielinājies to personu skaits, kas nelikumīgi šķērsojušas sauszemes robežu virzienā no Turcijas uz Grieķiju, no kurām aptuveni puse bija Turcijas valstspiederīgie. Tas

liecina par nepieciešamību pastiprināt atbalstu pie robežas. Kopš 2019. gada marta 20 292 Sīrijas bēgļi ir pārmitināti no Turcijas uz ES+ valstīm, un pavisam 192 miljoni EUR no Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda (AMIF) līdzekļiem ir piešķirti, lai atbalstītu Sīrijas valstspiederīgo likumīgu uzņemšanu Turcijā. Turklāt 2016.–2019. gadā pavisam 6 miljardi EUR ir piešķirti ar Bēgļu atbalsta mehānismu Turcijā, no kuriem puse ir piešķirta no ES līdzekļiem, bet otra puse — no ES+ valstu individuālajām iemaksām. Ir jāpanāk lielāks progress personu atgriešanā no Grieķijas salām Turcijā.

Itālijā...

ES aģentūras turpināja sniegt atbalstu karsto punktu pieejas īstenošanā, pielāgojot savu darbinieku skaitu atkarībā no pastāvošajām vajadzībām.

Itālijā ES aģentūras turpināja sniegt atbalstu karsto punktu pieejas īstenošanā, pielāgojot savu darbinieku skaitu atkarībā no pastāvošajām vajadzībām. 2018. gadā ES ieguldījums karsto punktu pieejas īstenošanā Itālijā ietvēra cita starpā tādas darbības kā sekundārā skrīninga veikšana, medicīniskās palīdzības sniegšana un starpkultūru starpniecība. Turklāt ES piešķīra finanšu palīdzību un izvietoja speciālistus, lai atbalstītu migrantu skrīningu, reģistrāciju, identifikāciju un informācijas sniegšanu migrantiem.

2018. gadā jūrā izglābto migrantu un bēgļu izsēdināšana Vidusjūras reģiona valstīs izraisīja diskusijas par solidaritāti,

kopīgu atbildību un sistemātiskākas un saskaņotākas ES pieejas izsēdināšanai, pirmajai uzņemšanai, reģistrācijai un pārmitināšanai izstrādi. Šajā saistībā tika ierosināta ideja, pamatojoties uz pieredzi saistībā ar 2018. gada vasarā ieviestajiem izsēdināšanas *ad hoc* risinājumiem, ieviest pagaidu kārtību, kas varētu būt pagaidu risinājums, līdz stāsies spēkā jaunā Dublīnas regula. Šo pagaidu kārtību varētu sagatavot kā pārredzamu, pakāpeniski īstenojamu darba plānu, pamatojoties uz abpusēju izpratni par kopīgām interesēm, kas nodrošinātu Komisijas, ES aģentūru un citu dalībvalstu operatīvas un efektīvas palīdzības sniegšanu attiecīgajām dalībvalstīm.

Pārmitināšana un humanitārā uzņemšana ir galvenie mehānismi, kas sniedz cilvēkiem, kuriem nepieciešama starptautiska aizsardzība, drošu un likumīgu ceļu uz ES+ valstīm, vienlaikus samazinot spiedienu uz valstīm, kas uzņem lielu skaitu bēgļu.

2015.–2017. gadā ar dažādām ES pārmitināšanas programmām pavisam Eiropā tika pārmitinātas 27 800 personas, savukārt saskaņā ar jauno ES pārmitināšanas shēmu 20 ES dalībvalstīs ir paudušas apņemšanos līdz 2019. gada oktobra beigām nodrošināt vairāk nekā 50 000 pārmitināšanas vietu, padarot šo iniciatīvu par lielāko pārmitināšanas pasākumu, ko ES līdz šim ir veikusi. 2019. gada martā bija materializēts vairāk nekā 24 000 vietu no šīm pārmitināšanas vietām. Apvienojumā ar ES pārmitināšanas shēmu valstu pārmitināšanas programmām arī ir būtiska nozīme likumīga un droša ceļa nodrošināšanā cilvēkiem, kuriem nepieciešama aizsardzība. Visbeidzot, humanitārās uzņemšanas programmas, tostarp privātās sponsorēšanas iniciatīvas, kas īstenotas vairākās ES+ valstīs, sniedz būtisku ieguldījumu šajā saistībā.

Pagaidu izsēdināšanas kārtība, kas sagatavota kā pārredzams, pakāpeniski īstenojams darba plāns, pamatojoties uz abpusēju izpratni par kopīgām interesēm, varētu nodrošināt Komisijas, ES aģentūru un citu dalībvalstu operatīvas un efektīvas palīdzības sniegšanu attiecīgajām dalībvalstīm.

Galvenie
konstatējumi

Attiecībā uz ES migrācijas politikas ārējo dimensiju ES 2018. gadā turpināja savu sadarbību ar ārējiem partneriem, lai konstruktīvi risinātu migrācijas

problēmu, izmantojot visaptverošu pieeju, kuras pamatā ir daudzpusējas attiecības. Šajā jomā 2018. gadā būtiskākais progress ir panākts šādos aspektos: papildu līdzekļu piešķiršana programmu īstenošanai ES Ārkārtas trasta fonda Āfrikai un Ārējo ieguldījumu fonda ietvaros; kontrabandas tīklu apkarošana ar operatīvajiem pasākumiem, kuru mērķis ir uzlabot sadarbību tiesībaizsardzības jomā; pienācīgas atgriešanas un atpakaļuzņemšanas veicināšana dialogā ar partnervalstīm, kā arī reintegrācijas palīdzības sniegšana; robežu pārvaldības veicināšana, noslēdzot nolīgumus par kopīgām darbībām abās kopējo robežu pusēs, veicot apmācību un daloties zināšanās; kā arī palīdzības sniegšana nolūkā aizsargāt bēgļus un migrantus ārvalstīs. Turpmākie soļi ES migrācijas politikas ārējā dimensijā ietver statusa nolīgumu noslēgšanu ar Rietumbalkānu valstīm; jaunu atpakaļuzņemšanas nolīgumu sagatavošanu ar trešām valstīm; kā arī operatīvās partnerības ar trešām valstīm izvērsanu kopīgu izmeklēšanu, veikspējas uzlabošanas un sadarbības koordinātoru apmaiņas jomā.

Starptautiskā aizsardzība ES+ valstīs

664 480 starptautiskās aizsardzības pieteikumu ES+ valstīs liecināja par samazinājumu trešo gadu pēc kārtas, šoreiz par 10 %. Pieteikumu skaits 2018. gadā palika ļoti stabils, tomēr salīdzinošā stabilitāte ES+ valstu līmenī slēpj izteiktas atšķirības starp dalībvalstīm un atsevišķām pilsonībām.

Statistikas tendenču ziņā 2018. gadā ES+ valstīs bija 664 480 starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kas liecināja par samazinājumu trešo gadu pēc kārtas, šoreiz par 10 %. Aptuveni 9 % visu pieteikumu bija atkārtoti iesniegti pieteikumi. ES+ valstīs iesniegto pieteikumu skaits bija līdzīgs pieteikumu skaitam 2014. gadā, kad tika iesniegti 662 165 pieteikumi. Jānorāda, ka pieteikumu skaits 2018. gadā palika ļoti stabils, tomēr salīdzinošā

stabilitāte ES+ valstu līmenī slēpj izteiktas atšķirības starp dalībvalstīm un pieteikuma iesniedzēju pilsonībām. Migrācijas radītais spiediens pie ES ārējām robežām samazinājās trešo gadu pēc kārtas. Pieauga Vidusjūras rietumdaļas maršrutā atklāto gadījumu skaits (vairāk nekā divas reizes), sasniedzot Vidusjūras austrumdaļas maršrutā atklāto gadījumu skaitu (katrā aptuveni 57 000).

Sīrija (kopš 2013. gada) (13 %), Afganistāna un Irāka (7 % katra) bija trīs izcelsmes valstis, kuru valstspiederīgie iesniedza visvairāk pieteikumu ES+ valstīs, un 2018. gadā tās kopā veidoja vairāk nekā ceturtdaļu visu pieteikuma iesniedzēju (27 %).

Starp desmit izcelsmes valstīm, kuru pilsoņi iesniedza visvairāk pieteikumu, bija arī Pakistāna, Nigērija, Irāna, Turcija (4 % katra), Venecuēla, Albānija un Gruzija (3 % katra).

Sīrijas kaimiņvalstīs — Irākā, Jordānijā, Libānā, Turcijā, Ēģiptē — un citās Ziemeļāfrikas valstīs UNHCR konstatēja, ka 2018. gada beigās reģistrēto Sīrijas bēgļu skaits sasniedza aptuveni 5,7 miljonus.

Līdzīgi kā iepriekšējos gados, arī 2018. gadā mazliet vairāk nekā divas trešdaļas visu pieteikuma iesniedzēju bija vīrieši un trešdaļa bija sievietes. Gandrīz puse pieteikuma iesniedzēju bija vecumā no 18 līdz 35 gadiem, un gandrīz trešdaļa bija nepilngadīgie.

2018. gadā aptuveni 20 325 nepavadīti nepilngadīgie pieteicās starptautiskajai

aizsardzībai ES+ valstīs, kas liecina par strauju samazinājumu par 37 % salīdzinājumā ar 2017. gadu. Nepavadītu nepilngadīgo attiecība pret visiem pieteikuma iesniedzējiem bija 3 %, līdzīgi kā 2017. gadā. Gandrīz trīs ceturtdaļas visu pieteikumu tika iesniegti tikai piecās ES+ valstīs: Vācijā, Itālijā, Apvienotajā Karalistē, Grieķijā un Nīderlandē.

Attiecībā uz uzņēmējām valstīm 2018. gadā lielākā daļa patvēruma pieteikumu tika iesniegti Vācijā, Francijā, Grieķijā, Itālijā un Spānijā. Kopā šajās piecās valstīs tika iesniegtas gandrīz trīs ceturtdaļas visu ES+ valstīs iesniegto pieteikumu. Vācija saņēma visvairāk pieteikumu (184 180) septīto gadu pēc kārtas, lai gan tas ir par 17 % mazāk nekā 2017. gadā.

Pieteikumu skaits Francijā palielinājās ceturto gadu pēc kārtas, 2018. gadā sasniedzot 120 425 pieteikumus, kas ir līdz šim lielākais Francijā reģistrētais skaits. Grieķija kļuva par valsti ar trešo lielāko 2018. gadā ES+ valstīs iesniegto pieteikumu skaitu, šim skaitam pieaugot piekto gadu pēc kārtas un sasniedzot 66 965 pieteikumus. Būtiskas pārmaiņas notika Itālijā, kur pieteikumu skaits samazinājās par 53 %. Spānija joprojām bija piektajā vietā, bet pieteikumu skaits pieauga no 36 605 pieteikumiem 2017. gadā līdz 54 050 pieteikumiem 2018. gadā.

Tas liecina var svarīgu jauktu tendenci, kas tika minēta šīs sadaļas sākumā: kopējais pieteikumu skaita samazinājums par 11 % laikposmā no 2017. gada līdz 2018. gadam atspoguļojās tikai nedaudz vairāk nekā pusē visu ES+ valstu,

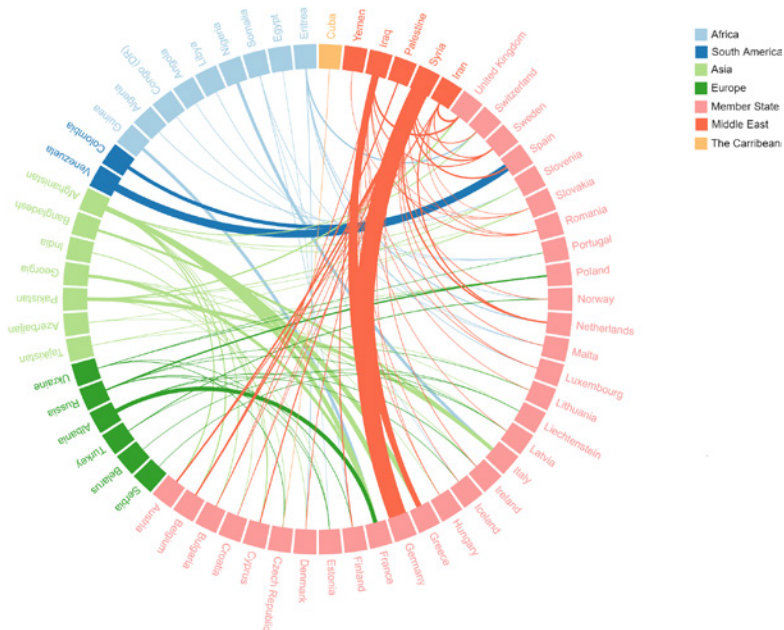
savukārt otrā pusē pieteikumu skaits palielinājās, dažās valstīs pat būtiski. Piecas valstis, kas saņēma visvairāk pieteikumu uz vienu iedzīvotāju, bija **Kipra, Grieķija, Malta, Lihtenšteina un Luksemburga.**

Galvenās patvēruma meklētāju plūsmas, konkrētāk, dubultās pilsonības uzņēmējās valstīs, sniedz niansētāku skatījumu nekā atsevišķi apsvērumi par izcelsmes un uzņēmējām valstīm.

Desmit galvenās plūsmas 2018. gadā tika novirzītas uz Vāciju, Franciju, Grieķiju un Spāniju. Itālija nebija starp desmit galveno plūsmu uzņēmējām valstīm, lai gan kopumā tā bija ceturta uzņēmēja valsts. To, iespējams, ir izraisījis personu ar konkrētām pilsonībām pieteikumu skaita samazinājums Itālijā un arī pieteikumu dažādošanās.

Desmit galvenajās plūsmās bija iesaistītas septiņas pilsonības, no kurām visas bija starp desmit izplatītākajām pilsonībām 2018. gadā. Kopumā pieteikumu skaits samazinājās, tomēr Vācija saņēma ne mazāk kā sešas no desmit lielākajām konkrētu pilsonību plūsmām: Sīrijas, Irākas, Afganistānas, Irānas, Nigērijas un Turcijas. Grieķija uzņēma divas no galvenajām plūsmām (Sīrijas Grieķijā un Afganistānas Grieķijā). Gan Spānija, gan Francija uzņēma tikai vienu no galvenajām plūsmām: Venecuēlas Spānijā (otrā lielākā konkrētā plūsmā ES+ valstī 2018. gadā) un Afganistānas Francijā. Kopumā Pakistāna, Albānija un Gruzija bija starp desmit izcelsmes valstīm ar lielāko skaitu pilsoņu ES+ valstīs.

Lielākais starptautiskās aizsardzības pieteikumu skaits 2018. gadā sadalījumā pa ES+ valstīm un izcelsmes valsts pilsonībām

Avots: Eurostat.

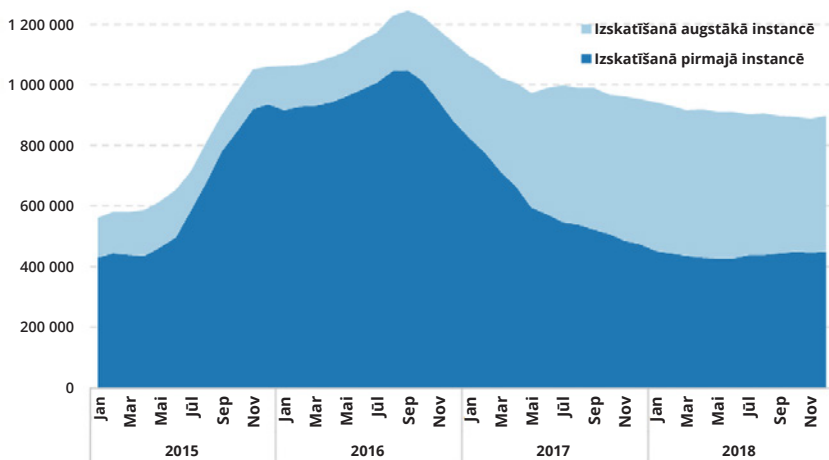
Pavisam 2018. gadā ES+ valstīs tika atsaukti aptuveni 57 390 pieteikumi, kas ir aptuveni uz pusi mazāk nekā 2017. gadā. Atsaukto pieteikumu attiecība pret visiem iesniegtajiem pieteikumiem ES+ valstīs bija 9 %, kas ir mazāk nekā iepriekšējā gadā. Saskaņā ar EASO datiem un līdzīgi kā iepriekšējos gados aptuveni četras piektdaļas atsaukto pieteikumu ES+ valstīs bija neapšaubāmi.

Attiecībā uz lietām, kas tiek izskatītas, 2018. gada beigās aptuveni 896 560 pieteikumi gaidīja galīgo lēmumu ES+ valstīs,

kas bija samazinājums par 6 % salīdzinājumā ar 2017. gadu.

Izskatāmo lietu skaits 2018. gada beigās bija būtiski lielāks nekā 2014. gada beigās, tomēr otro gadu pēc kārtas tika reģistrēts samazinājums. Jānorāda, ka pirmajā instancē izskatāmo lietu skaits bija gandrīz vienāds ar otrajā un augstākajā instancē izskatāmo lietu skaitu, kas ir aptuveni 448 000 lietu katrā. Tādējādi 2018. gada beigās spiediens uz valsts patvēruma sistēmām bija vienmērīgi sadalīts starp patvēruma un tiesu iestādēm.

Lietas, kas gaida izskatīšanu pirmajā (tumši zilās) un galīgajā (gaiši zilās) instancē, 2015.–2018. gadā

Avots: Eurostat un EASO EPS dati.

Piecas izplatītākās valstspiederības, kas gaidīja galīgo lēmumu, bija tās pašas, kas 2017. gadā, proti, **Afganistāna, Sīrija, Irāka, Nigērija un Pakistāna** Izskatāmo lietu uzkrājums katrai no šīm valstspiederībām samazinājās, tomēr tās aizvien veidoja vairāk nekā pusi visa uzkrājuma ES+ valstīs. 2018. gada beigās **Vācija** joprojām bija valsts ar lielāko izskatāmo lietu uzkrājumu visās instancēs, lai gan bija vērojams neliels samazinājums salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. **Itālija** vēl aizvien bija otrā ES+ valsts ar lielāko izskatāmo lietu skaitu, taču uzkrājums samazinājās par gandrīz vienu trešdaļu salīdzinājumā ar 2017. gada beigām.

Spānijā izskatāmo lietu skaits absolūtos skaitļos pieauga visvairāk, un 2018. gada beigās tas bija divkārtšojies līdz gandrīz 79 000. Būtisks pieaugums absolūtos skaitļos bija vērojams arī Grieķijā, kur uzkrājums pārsniedza 76 000. Arī Francija ziņoja par lielāku skaitu izskatāmo lietu nekā pirms gada — pieaugums līdz

gandrīz 53 000. Vienlaikus aptuveni puse ES+ valstu izskatāmo lietu uzkrājums samazinājās. Sešās valstīs samazinājums bija par vairāk nekā tūkstoš lietām. Turklāt četrās no tām (Vācijā, Itālijā, Austrijā un Zviedrijā) samazinājums bija par vairāk nekā 10 000 lietām.

Kopumā šķiet, ka izmaiņas izskatāmo lietu uzkrājumā ir lielā mērā saistītas ar jauniem patvēruma pieteikumiem. Valstis ar lielāko izskatāmo lietu uzkrājuma samazinājumu bija tās, kuras 2018. gadā piedzīvoja arī lielāko patvēruma pieteikumu skaita samazinājumu. Spēkā bija arī pretējais: trīs valstis ar būtiskāko izskatāmo lietu uzkrājuma palielinājumu piedzīvoja arī lielāko patvēruma pieteikumu skaita pieaugumu.

ES+ valstis 2018. gadā izdeva 601 525 pirmās instances lēmumus, kas ir 39 % liels samazinājums salīdzinājumā ar 2017. gadu. Tāpēc kopumā 2018. gadā ES+ valstīs vairāk tika iesniegti pieteikumi

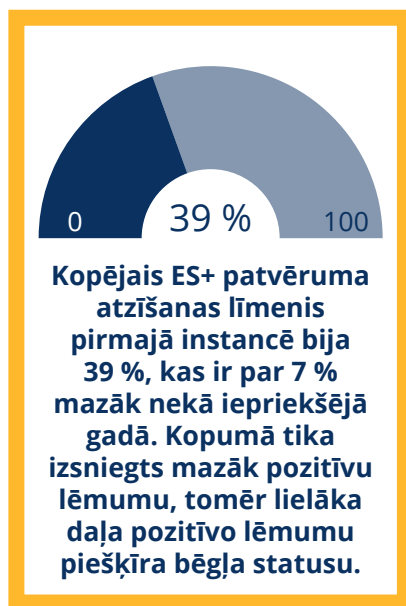
nekā izdoti lēmumi. Lielākā daļa lēmumu (367 310 jeb 61 %) bija negatīvi; aizsardzība netika piešķirta. Aptuveni 234 220 lēmumi bija pozitīvi; no tiem lielākā daļa piešķīra bēgļa statusu (129 685 jeb 55 % no visiem pozitīvajiem lēmumiem) un mazāka daļa piešķīra alternatīvu aizsardzību (63 100 jeb 27 %) vai humanitāro aizsardzību (41 430 jeb 18 %). Kopumā tika izsniegts mazāk pozitīvu lēmumu, tomēr, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, lielāka daļa pozitīvo lēmumu piešķīra bēgļa statusu. Attiecībā uz katrā valstī izdotajiem pirmās instances lēmumiem lielākā daļa tika izdota **Vācijā** (30 % no visiem lēmumiem), **Francijā** (19 %) un **Itālijā** (16 %). Kopā šīs trīs valstis izdeva aptuveni divas trešdaļas visu ES+ valstīs izdoto lēmumu.

2018. gadā kopējais patvēruma atzīšanas līmenis ES+ valstīs pirmās instances lēmumos bija 39 %, kas ir par 7 procentpunktiem mazāk nekā iepriekšējā gadā. Šā samazinājuma galvenais iemesls bija samazināts atzīšanas līmenis vairāku izcelsmes valstu pilsoņiem, jo īpaši to valstu, kurām tika izdots daudz lēmumu. Zemāks atzīšanas līmenis, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, tika reģistrēts pieteikuma iesniedzējiem no Somālijas, Irānas, Irākas, Eritrejas un Sīrijas. Turpretī augšupēju atšķirību novēroja pieteikuma iesniedzēji no Venecuēlas, Ķīnas, Salvadoras un Turcijas.

Augstākais ES+ atzīšanas līmenis bija pieteikuma iesniedzējiem no Jemenas (89 %), Sīrijas (88 %) un Eritrejas (85 %), savukārt zemākais atzīšanas līmenis bija pieteikuma iesniedzējiem no Moldovas (1 %), Ziemeļmaķedonijas (2 %) un Gruzijas (5 %).

Patvēruma atzīšanas līmeņi dažādās ES+ valstīs atšķirās gan attiecībā uz salīdzinoši augstām, gan zemām vērtībām, jo īpaši pieteikuma iesniedzējiem no

Afganistānas, Irānas, Irākas un Turcijas. Atzīšanas līmeņu atšķirības bija mazākas pieteikuma iesniedzējiem no Albānijas, Bangladešas un Nigērijas, kā arī Eritrejas un Sīrijas.

Attiecībā uz individuālu pilsonību atšķirības patvēruma atzīšanas līmeņos ES+ valstu vidū var zināmā mērā liecināt par lēmumu pieņemšanas prakšu saskaņotības trūkumu (atšķirīga izcelsmes valsts situācijas novērtējuma, atšķirīgas juridisko jēdzienu interpretācijas vai valstu jurisprudences dēļ). Tomēr atšķirības var arī norādīt, ka pat starp pieteikuma iesniedzējiem no tās pašas izcelsmes valsts dažas ES+ valstis var uzņemt personas ar ļoti atšķirīgu aizsardzības pamatojumu, piemēram, konkrētas etniskās minoritātes, personas no konkrētiem reģioniem valstī vai nepavadītus nepilngadīgos.

Attiecībā uz starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanu pirmajā instancē

dalībvalstis var izmantot īpašas procedūras, piemēram, paātrinātu, robežzonu vai prioritāru procedūru, vienlaikus nodrošinot atbilstību pamatprincipiem un garantijām, kas paredzētas Eiropas tiesību aktos patvēruma jomā. Lielākā daļa lēmumu, kas ES+ valstīs izdoti pirmajā instancē, izmantojot paātrinātu vai robežzonu procedūru, noraida pieteikumu ievērojami biežāk nekā lēmumi, kas pieņemti normālā procedūrā, ir gadījumi, kad starptautiskā aizsardzība ir piešķirta, izmantojot īpašas procedūras. Saskaņā ar EASO agrīnās brīdināšanas un gatavības sistēmā esošajiem datiem atzīšanas līmenis pirmās instances lēmumos, kas izdoti, izmantojot paātrinātās procedūras, bija 11 %, savukārt lēmumos, kas izdoti, izmantojot robežzonu procedūru, tas bija 12 %.

Attiecībā uz apelācijai vai pārskatīšanai izdotiem lēmumiem ES+ valstīs 2018. gadā izdeva 314 915 lēmumus otrajā vai augstākā instancē, kas ir par 9 % vairāk nekā 2017. gadā. Turklāt 2018. gadā lielākā daļa galīgo lēmumu piešķīra kāda veida aizsardzību: atzīšanas līmenis lēmumiem, kas izdoti galīgajā instancē, pieauga līdz 37 % no 33 % 2017. gadā. Trīs ceturtdaļas visu galīgo lēmumu 2018. gadā izdeva trīs ES+ valstis: Vācija, Francija vai Itālija. Būtisks notikums bija tas, ka strauji pieauga tādu galīgo lēmumu skaits, ko izdeva pieteikuma iesniedzējiem no tādām Rietumāfrikas valstīm kā Gambija, Kotdivuāra, Nigērija un Senegāla.

Attiecībā uz Dublīnas sistēmas darbību 2018. gadā var ziņot par vairākām norisēm, pamatojoties uz EASO datiem, kas liecināja par kopējā lēmumu skaita pieaugumu pieteikumiem saskaņā ar Dublīnas regulu par 5 %. Turklāt 28 ES+ valstīs regulāri apmainījās ar datiem par lēmumiem, ko tās saņēma par saviem 2018. gadā izskatāmajiem pieprasījumiem saskaņā ar Dublīnas regulu. Apvienotā Karaliste apmainījās ar datiem

par laikposmu no 2018. gada augusta līdz decembrim. 28 ES+ valstis saņēma 138 445 lēmumus par saviem izskatāmajiem pieprasījumiem saskaņā ar Dublīnas regulu, un, ja tiek ņemti vērā Apvienotās Karalistes daļēji paziņotie dati, šis skaits pieaug līdz 139 984. 2018. gadā tādu lēmumu īpatsvars, kas tika pieņemti saskaņā ar Dublīnas regulu, reaģējot uz patvēruma pieteikumiem, bija 23 %, kas ir nedaudz vairāk nekā 2017. gadā. Tas var liecināt, ka liels starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju skaits veic sekundāro kustību ES+ valstīs. **Vācija** un **Francija** saņēma lielāko daļu lēmumu par pieprasījumiem saskaņā ar Dublīnas regulu — attiecīgi 37 %

un 29 %. Citas valstis, kas 2018. gadā saņēma lielu skaitu atbilžu, bija **Nīderlande**, **Beļģija**, **Austrija**, **Itālija**, **Šveice** un **Grieķija**. Nozīmīgākās izmaiņas, salīdzinot ar 2017. gadu, bija tas, ka būtiski pieauga saskaņā ar Dublīnas regulu pieņemto **Grieķijas** un **Spānijas** lēmumu skaits. Vienlaikus samazinājās tādu gadījumu skaits, kad tika izmantota diskrecionārā klauzula attiecībā uz Grieķiju. Tomēr šis samazinājums bija ļoti mazs salīdzinājumā ar Grieķijas lēmumu skaita pieaugumu.

Vispārējais patvēruma atzīšanas līmenis lēmumiem saskaņā ar Dublīnas regulu 2018. gadā bija 67 %, kas ir par 8 procentpunktiem mazāk nekā 2017. gadā, tomēr patvēruma atzīšanas līmenis dažādās valstīs joprojām būtiski atšķīrās. Visbiežāk lēmumus saskaņā ar Dublīnas regulu 2018. gadā izdeva Afganistānas (9 % no kopējā skaita), Nigērijas (8 %), Irākas (6 %) un Sirijas (6 %) pilsoņiem. Turklāt Dublīnas regulas 17. panta 1. punkts, kas zināms kā diskrecionārā vai suverenitātes klauzula, 2018. gadā tika piemērots vairāk nekā 12 300 reizes (vairāk nekā pusē šo gadījumu klauzulu piemēroja Vācija vai Itālija).

Divās piektdaļās šo gadījumu, kuros tika piemērots 17. panta 1. punkts, bija norādīta Itālija kā partnervalsts, uz kuru varētu nosūtīt pieprasījumu, 22 % gadījumu bija norādīta Grieķija un 9 % gadījumu — Ungārija. 2018. gadā pārskata iesniedzēja valstis pārsūtīja vairāk par 28 000 pieteikuma iesniedzēju. Ņemot vērā 26 ES+ valstis, kuras regulāri iesniedza pārskatus gan 2017. gadā, gan 2018. gadā, kopējais pārsūtīto pieteikuma iesniedzēju skaits palielinājās par aptuveni 5 %. 2018. gadā gandrīz trešdaļu pieteikuma iesniedzēju pārsūtīja **Vācija**, savukārt arī **Grieķija** un **Francija** pārsūtīja daudz pieteikuma iesniedzēju. Vairāk nekā pusi pārsūtīto pieteikuma iesniedzēju uzņēma **Vācija** un **Itālija**. Citas valstis, kas uzņēma lielu skaitu pārsūtīto pieteikuma iesniedzēju, bija **Francija, Zviedrija, Apvienotā Karaliste, Spānija** un **Šveice**.

Kopumā galvenās norises ES+ valstīs attiecībā uz Dublīnas procedūru atspoguļoja izskatāmo lietu daudzumu; būtiskas organizatoriskas izmaiņas vairākās ES+ valstīs; bērnu interešu novērtējumu saistībā ar Dublīnas procedūrām; vairāku ES+ valstu pieteikuma iesniedzēju uzņemšanas un atpakaļuzņemšanas pieprasījumu atjaunošanu Grieķijai; divpusēju nolīgumu noslēgšanu starp vairākām ES+ valstīm, lai paātrinātu Dublīnas procedūras un veicinātu pārsūtīšanas iespējas; kā arī pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt pareizu un laicīgu neaizsargāto pieteikuma iesniedzēju un viņu ģimenes vajadzību identificēšanu saistībā ar Dublīnas procedūrām. Līdzīgi kā 2016. un 2017. gadā, 2018. gadā turpinājās arī saskaņā ar Dublīnas regulu veiktās pārsūtīšanas uz Ungāriju atlikšana (pilnīga vai daļēja).

Svarīgas norises valsts līmenī

Vairākas ES+ valstis **veica grozījumus savos tiesību aktos** starptautiskās aizsardzības jomā. Būtiskas izmaiņas veica, piemēram, Austrija, Beļģija, Francija, Ungārija, Itālija un Slovākija, savukārt citas valstis veica grozījumus savos tiesību aktos dažādās ar patvērumu saistītās jomās. Cenšoties kalibrēt savu valsts patvēruma sistēmu integritāti, 2018. gadā ES+ valstis ieviesa politiku un praksi, kuras mērķis ir ātri identificēt nepamatotus aizsardzības pieteikumus un nodrošināt, ka šādu prasību dēļ netiek zaudēti finanšu, cilvēku un laika resursi.

Šādi **pasākumi** ietvēra pūliņus pēc iespējas ātrāk noteikt pieteikuma iesniedzēja identitāti, citā starpā arī vecumu, izcelsmes valsti un ceļojuma maršrutu; novērtēt visus iespējamus drošības apdraudējumus; labāk novērtēt pieteikuma iesniedzēju apgalvojumu ticamību; kā arī novērtēt, vai starptautiskās aizsardzības saņēmējiem tā aizvien ir nepieciešama. Arī uzlabojumi informācijas sniegšanā pieteikuma iesniedzējiem un aizsardzības saņēmējiem par tiesībām un pienākumiem katrā procesa posmā bija paredzēti, lai novērstu netīšu patvēruma procedūras ļaunprātīgu izmantošanu.

Lai **uzlabotu patvēruma sistēmu efektivitāti**, ES+ valstu iniciatīvās lielākā uzmanība tika pievērsta procedūru reorganizācijai, lai optimizētu pieejamo resursu piešķiršanu un izlietojumu; informācijas no pieteikuma iesniedzējiem vākšanai procesa sākuma posmos; digitalizācijai un jauno tehnoloģiju izmantošanai; kā arī pieteikumu kārtošanai pēc prioritātes vai paātrinātai izskatīšanai. Visbeidzot, 2018. gadā pūliņi saglabāt augstu patvēruma sistēmu darbības kvalitāti ietvēra personāla apmācību atkarībā no ES+ valstīs pastāvošajām vajadzībām, pašreizējo vadlīniju pārskatīšanu un kontroles sistēmu un atbalsta instrumentu ieviešanu lēmumu pieņemšanai par aizsardzības pieteikumiem.

2018. gadā EASO turpināja īstenot savas pilnvaras, veicinot praktisku sadarbību starp dalībvalstīm un sniedzot atbalstu valstīm, kuru patvēruma un uzņemšanas sistēmas tika pakļautas spiedienam.

Vienlaikus *EASO* turpināja īstenot savas pilnvaras, veicinot praktisku sadarbību starp ES+ valstīm un sniedzot atbalstu valstīm, kuru patvēruma un uzņemšanas sistēmas tika pakļautas spiedienam, proti, Bulgārijai, kur tika pabeigts Īpašais atbalsta plāns, Kiprai, Itālijai un Grieķijai. Šis atbalsts bija pielāgots katras valsts vajadzībām un ietvēra palīdzības sniegšanu pieteikuma iesniedzēju informēšanā; reģistrāciju un saskaņā ar Dublinas regulu iesniegto uzņemšanas un atpakaļuzņemšanas pieprasījumu apstrādi; darbību organizēšanu *COI* jomā; uzņemšanas spējas stiprināšanu, jo īpaši saistībā ar nepavadītiem nepilngadīgajiem; atbalsta sniegšanu patvēruma procedūrā, uzņemšanā un spēju veidošanā, īstenojot KEPS, un atbalsta sniegšanu saistībā ar kavēšanās pārvaldību. *EASO* arī uzlaboja savu dialogu ar pilsonisko sabiedrību, organizējot tematiskas sanāksmes par galvenajām interešu jomām.

KEPS darbība

2018. gadā ES+ valstis ieviesa vairākas izmaiņas patvēruma procedūras pirmajos posmos, lai iegūtu no pieteikuma iesniedzējiem pēc iespējas vairāk informācijas un izdarītu to pēc iespējas agrākā posmā.

Būtiskas norises tika novērotas kopējās Eiropas patvēruma sistēmas galvenajās tematiskajās jomās.

Attiecībā uz piekļuvi procedūrai 2018. gadā vispārēja tendence bija tāda, ka ES+ valstis ieviesa vairākas izmaiņas patvēruma procedūras pirmajos posmos, lai iegūtu no pieteikuma iesniedzējiem pēc iespējas vairāk informācijas un izdarītu to pēc iespējas agrākā posmā. Šīs izmaiņas ietver uzņemšanas centru izveidi, jaunu tehnoloģiju ieviešanu labākai pieteikuma iesniedzēju identificēšanai un paplašinātus pieteikuma iesniedzēju pienākumus sadarboties ar iestādēm un iesniegt nepieciešamos dokumentus procedūras sākuma posmā. Pieteikuma iesniedzējiem arī tika sniegta plašāka informācija par procesu, ietverot informāciju par brīvprātīgu atgriešanos. Vienaļpus debātes par jūrā izglābto migrantu izsēdināšanu Vidusjūras reģiona valstīs raisīja būtiskus jautājumus par sistēmisku ES mēroga pieeju drošai un efektīvai jūrā izglābto personu piekļuvei procedūrai. Kopumā dažādi pilsoniskās sabiedrības dalībnieki vairākās ES+ valstīs puda dažādas bažas par efektīvu piekļuvi teritorijai un patvēruma procedūrai, tostarp par atpakaļsūtīšanu uz robežas un praktiskiem šķēršļiem, kas traucē efektīvu un saprātīgā laikā piekļūt procedūrai.

Personām, kas pieprasa starptautisku aizsardzību, ir vajadzīga informācija, lai saprastu, kādi resursi ir pieejami, lai apmierinātu viņu aizsardzības vajadzības un ņemtu vērā viņu personīgos apstākļus, ierodoties Eiropā. 2018. gadā gan ES+ valstu pārvaldes, gan pilsoniskā sabiedrība turpināja stiprināt savus pūliņus, lai sniegtu precīzu un vispusīgu informāciju personām, kuras pieprasa starptautisku aizsardzību. Turklāt ES+ iestāžu sniegtā informācija tika izvērstā, lai iekļautu tiesības un pienākumus saistībā ar aizsardzību, kā arī integrāciju uzņēmējās valstīs, tostarp ievadapmācības sesiju organizēšanu pieteikuma iesniedzējiem vai bēgļa statusa un alternatīvas aizsardzības statusa saņēmējiem. Nepavadītu nepilngadīgo piekļuve informācijai joprojām bija augstākā prioritāte ES+ valstīs, taču 2018. gadā palielinājās jaunu plašsaziņas instrumentu un tehnoloģiju izmantošana, lai palielinātu pieejamību.

Arī juridiskā palīdzība un pārstāvība ir svarīgs nosacījums, lai pieteikuma iesniedzēji varētu efektīvi piekļūt patvēruma procesam. Izmaiņas, ko ES+ valstis ieviesa 2018. gadā juridiskās palīdzības un pārstāvības jomā, attiecās uz palīdzības izvērsšanu dažādos patvēruma procesa posmos un reizēm uz juridisko pakalpojumu sniedzējiem. Apvienojumā ar iniciatīvām, ko īstenoja iestādes, pilsoniskās sabiedrības dalībniekiem, jo īpaši organizācijām ar praktisku pieredzi, bija nozīme esošo problēmu un ierobežojumu noteikšanā.

Efektīva interpretācija ir svarīgākais priekšnosacījums pienācīgai komunikācijai starp pieteikuma iesniedzēju un iestādēm katrā patvēruma procesa

posmā — no piekļuves procedūras līdz pieteikuma izskatīšanai un apelācijas posmam. 2018. gadā pieteikumu skaits samazinājās, tomēr valodu dažādība pieteikuma iesniedzēju vidū joprojām bija aptuveni tādā pašā līmenī kā 2017. gadā, padarot mutisko tulkošanu par galveno procesuālo vajadzību.

Kopumā valstu tiesiskais un politikas regulējums lielākoties palika nemainīgs attiecībā uz mutisko tulkošanu, tomēr ar mazsvarīgām izmaiņām, kuru mērķis ir precizēt mutiskās tulkošanas nodrošināšanas procesuālos aspektus. Konstatētās problēmas ES+ valstīs šajā jomā reizēm ietvēra nepietiekamus pieejamos cilvēkresursus konkrētos patvēruma procedūras posmos un procesā iesaistīto tulkus nepietiekamu kvalifikāciju.

Attiecībā uz starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanu pirmajā instancē dalībvalstis var izmantot īpašas procedūras, piemēram, paātrinātu, robežzonu vai prioritāru procedūru, vienlaikus nodrošinot atbilstību pamatprincipiem un garantijām, kas paredzētas Eiropas tiesību aktos patvēruma jomā. **Itālijā** ar tā dēvēto rīkojumu par imigrāciju un drošību tika ieviestas vienkāršotas un paātrinātas procedūras pieteikumu izskatīšanai, lai novērstu krāpnieciskus pieteikumus un samazinātu apstrādes laiku. 2018. gadā, īstenojot ES un Turcijas paziņojumu, **Grieķija** turpināja ieviest īpašu paātrinātu robežprocedūru, ko piemēro personām, kuras pieprasa starptautisku aizsardzību Lesbas, Čiosas, Samosas, Lerosas un Kosas salā. **Francijā** izmaiņas tika ieviestas cita starpā termiņos, kas attiecas uz paātrinātajām procedūrām. Attiecībā uz pieņemamības procedūrām vairākas ES+ valstis turpināja izstrādāt nepieņemamības nosacījumus, vienlaikus regulāri tika izmantoti drošas valsts jēdzieni, un vairākas valstis pārskatīja un

grozīja savus drošo izcelsmes valstu sarakstus.

2018. gadā ES+ valstu līmenī noteikumi attiecībā uz parastajām procedūrām pirmajā instancē palika salīdzinoši nemainīgi. Būtiskas tiesību aktu un politikas izmaiņas, kas skāra, piemēram, **piekļuvei procedūrai** vai **īpašās procedūras**, ietekmēja arī šo aspektu, taču kopumā valstis neziņoja par būtiskiem grozījumiem, kas varētu izraisīt parastās procedūras tiesību aktu, politikas un prakses pilnīgu pārskatīšanu. Veikto izmaiņu mērķis galvenokārt bija padarīt efektīvāku procesu kopumā, līdzīgi kā tika ziņots 2017. gada ziņojumā.

Mutiskā tulkošana kā
procesuāla nepieciešamība

2018. gadā valodu dažādība pieteikuma iesniedzēju vidū joprojām bija aptuveni tādā pašā līmenī kā 2017. gadā, padarot mutisko tulkošanu par galveno procesuālo vajadzību.

Veiktās izmaiņas attiecās uz patvēruma procedūrai piemērojamo termiņu pārskatīšanu; jaunu tehnoloģiju ieviešanu elektroniskai pieteikumu pārskatīšanai; pieteikumu darbības jomu attiecībā uz personām; juridiskās palīdzības pieejamību pirmajā instancē; izvērstu sadarbību un komunikāciju starp dažādām iestādēm pirmajā instancē; izmaiņām izslēgšanas pamatojuma piemērošanas jomā; kā arī iniciatīvām sniegt ilgstošu atbalstu un norādījumus personām, kas iesaistīts lēmumu pieņemšanas procesā pirmajā instancē.

Uzņemšanas jomā 2018. gadā norises ES+ valstīs bija saistītas ar uzņemšanas sistēmu vispārējo organizāciju, reaģējot uz pieteikumu tendencēm, tostarp pārdales un izvietojuma shēmām un mainīgajiem uzņemšanas struktūru veidiem. Dažas valstis būtiski samazināja savu uzņemšanas spēju, tomēr citas turpināja pūlīnus, lai palielinātu pieejamo vietu skaitu, lai tas atbilstu pieaugošajam pieteikumu skaitam valsts līmenī. Uzņemšanas organizācija ir būtiski pārveidota, palielinoties uzņemšanas centru skaitam visās ES+ valstīs. Arī daudzu iniciatīvu mērķis bija uzlabot uzņemšanas nosacījumu kvalitāti: nodrošināt labāku koordināciju starp dažādām iesaistītajām personām, izveidot uzraudzības instrumentus, nodrošināt struktūru uzturēšanu.

Daudzas valstis pievērsa lielāko uzmanību tam, lai nodrošinātu, ka uzņemšanas struktūrās nepastāv bažas par drošību vai konfliktiem. Tas tika darīts dažādos veidos, tostarp, veicot grozījumus iekšējos noteikumos un izveidojot īpašas uzņemšanas struktūras pieteikuma iesniedzējiem, kuri neievēro esošos noteikumus uzņemšanas sistēmās. Tiesas rīkojās sevišķi aktīvi, izstrādājot pieteikuma iesniedzēju uzņemšanas tiesības, piemēram, saistībā ar to, cik ilgi pieteikuma iesniedzējiem ir tiesības uz uzņemšanas apstākļu materiālo pusi, vai saistībā ar pārvietošanās brīvību. Tika veikti pasākumi, lai vēl vairāk atvieglotu tādu pieteikuma iesniedzēju piekļuvi darba tirgum, kuriem ir labas izredzes saņemt aizsardzību, vienlaikus dažos gadījumos pieteikuma iesniedzējiem ir kļuvuši obligāti valodu un sociālās orientācijas kursi.

Aizturēšanas jomā vairākās ES+ valstīs ir ieviesti jauni tiesību akti, grozījumi vai valdības norādījumi, lai turpinātu noteikt vai sīkāk izstrādāt aizturēšanas pamatojumu un aizturēšanas alternatīvas saistībā

ar patvēruma un atgriešanas procedūrām, piemēram, turpinot precizēt, kas rada iespējamus draudus sabiedriskajai kārtībai vai slēpšanās risku. Turklāt tika veikti pasākumi, lai stiprinātu atbalstu neaizsargātajām aizturētajām personām un palielinātu ar aizturēšanu saistīto pārredzamību. Līdzīgi kā 2017. gadā, 2018. gadā vairākās ES+ valstīs stājās spēkā jaunas tiesību normas, kas ierobežo pārvietošanās brīvību vai uzņemšanas centros esošo personu uzturēšanu. Citas izmaiņas aizturēšanas jomā bija saistītas ar piemērojamajiem termiņiem un palielinātu aizturēšanas spēju. Vairākās valstīs pilsoniskās sabiedrības dalībnieki puda bažas par ES tiesību aktu patvēruma jomā nepareizu īstenošanu saistībā ar patvēruma meklētāju aizturēšanu un aizsardzības pasākumiem aizturēšanas procedūrā.

Attiecībā uz procedūrām otrajā instancē 2018. gadā tiesiskais, politikas un prakses regulējums ES+ valstīs palika salīdzinoši nemainīgs; lielākoties tika veikti mazsvarīgi grozījumi. Tomēr šķiet, ka otrās instances patvēruma procedūrās iesaistīto tiesu un tribunālu ietekme palielinājās. Tā kā iepriekšējā gadā daudzi pieteikumi nonāca otrajā instancē, tiesām un tribunāliem bija vairāk iespēju sniegt skaidrojošus lēmumus, turpinot formēt citas patvēruma procedūras jomas.

Jo īpaši, vairākas ES+ valstis ziņoja par izmaiņām tiesību aktos, politikā un praksē, pamatojoties uz Eiropas vai valsts tiesas lēmumiem. Norises šajā jomā ietvēra izmaiņas piemērojamajos termiņos, juridiskās palīdzības sniegšanu un "tiesības palikt", gaidot lēmumu otrajā instancē.

2018. gadā informācijas par izcelsmes valsti jomā ES+ valstīs paaugstināja savu *COI* produktu standartus un uzlaboja kvalitātes nodrošināšanu. ES+ valstis gatavoja un izplatīja plašu klāstu regulāru

un jaunu publikāciju, no kurām daudzas ir pieejamas *EASO COI* portālā. Bieži šo *COI* publikāciju pamatā ir ES+ valstu fakti konstatēšanas misijas trešās valstīs. Kopumā daudzas valstu *COI* vienības turpināja sadarbību ar *EASO* un kolēģiem citās valstīs, tostarp *EASO COI* tīklos.

Tā kā 2018. gadā daudzi pieteikumi nonāca otrajā instancē, tiesām un tribunāliem bija vairāk iespēju sniegt skaidrojošus lēmumus, turpinot formēt citas patvēruma procedūru vajadzību jomas.

ES patvēruma acquis ietver noteikumus par to, kā identificēt sniedzamo atbalstu pieteikuma iesniedzējiem, kuriem nepieciešamas īpašas procesuālās garantijas (jo īpaši spīdzināšanas, izvarošanas vai jebkāda cita veida psiholoģiskas, fiziskas vai seksuālas vardarbības seku dēļ). Viena no galvenajām grupām ir nepavadīti nepilngadīgie, kuri lūdz aizsardzību bez atbildīgā pieauguša aprūpes. Nepavadītu nepilngadīgo klātbūtne veicināja vairākas norises ES+ valstīs. Tās ietvēra, jo īpaši, nepavadītu nepilngadīgo uzņemšanas spēju pielāgošanu attiecīgajām plūsmām un specializētu uzņemšanas struktūru uzlabošanu; aprūpes uzlabošanu, cita starpā, sadarbojoties valsts iestādēm un bezpeļņas nozares dalībniekiem; turpmāku ieguldījumu veikšanu ģimenē īstenotās aprūpes kvalitātē un kvantitātē;

agrīnas identifikācijas pasākumu veikšanu un procesuālos aizsardzības pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt nepilngadīgo labklājību un sociālo attīstību; jaunu tehnoloģiju ieviešanu vecuma novērtēšanai; kā arī pūliņus uzlabot personāla, kas nodarbojas ar nepavadītiem nepilngadīgajiem, zināšanas. Tāpat arī specializētas uzņemšanas struktūras un pakalpojumi bija tādu norišu pamatā, kas saistītas ar citām neaizsargātajām grupām. Daudzas valstis izveidoja specializētas struktūras, kā arī identifikācijas un nosūtīšanas mehānismus. Vairākās valstīs pilsoniskās sabiedrības dalībnieki puda bažas par nepavadītu nepilngadīgo uzņemšanas nosacījumiem un sistemātiskas un pielāgotas palīdzības nesniegšanu.

Personas, kurām piešķirta starptautiskā aizsardzība ES+ valstī, var gūt plašas ar šo statusu saistītas tiesības un priekšrocības. Starptautiskās aizsardzības saņēmējiem piešķirtās īpašās tiesības parasti ir noteiktas valsts tiesību aktos un politikas pamatnostādnēs. 2018. gadā tiesību aktu, politikas un prakses izmaiņas saistībā ar aizsardzību ES+ valstīs parasti bija saistītas ar starptautiskās aizsardzības saņēmējiem, tomēr tās attiecās arī uz lielākām trešo valstu valstspiederīgo vai migrantu izcelsmes personu grupām atkarībā no konkrētas valsts konteksta.

Kopumā ir grūti noteikt tendences ES+ valstīs, jo norises virzīja saņēmēju konkrētās situācijas un migrācijas vispārīgie raksturlielumi valsts kontekstā. Parādījās divas jomas, ar kurām bija saistītas vairākas izmaiņas: aizsardzības statusa regulāra pārskatīšana un valodas un sociālie un kultūras kursi, kas saistīti ar nodarbinātības jomu.

Saistībā ar atgriešanu 2018. gadā ES+ valstis turpināja cīnīties, lai faktiski atgrieztu tās personas, kuru patvēruma pieteikumi tika noraidīti; reālā situācija

atspoguļojās kopumā salīdzinoši zemajā faktiski atgriezto personu īpatsvarā. Savā ikgadējā riska analizē par 2019. gadu Frontex norādīja, ka arī 2018. gadā faktiski atgriezto personu skaits bija mazāks nekā dalībvalstu izdoto lēmumu par migrantu atgriešanu skaits. Šajā saistībā ES+ valstu veiktās izmaiņas tiesību aktos bija vērstas uz bijušo pieteikuma iesniedzēju

atgriešanu, vai nu liedzot pārsūdzībām automatisku atliekošu ietekmi tādu pieteikuma iesniedzēju profilu gadījumā, kam piemērotas paātrinātas vai īpašas procedūras, vai mazinot slēpšanās risku, vai veicot pasākumus, lai nodrošinātu, ka ir pieejami nepieciešamie ceļošanas dokumenti gadījumā, ja tie būtu vajadzīgi atgriešanas nolūkā.

Kā sazināties ar ES

Klātienē

Visā Eiropas Savienībā ir simtiem *Europe Direct* informācijas centru. Sev tuvākā centra adresi varat atrast tīmekļa lapā https://europa.eu/european-union/contact_lv

Pa tālruni vai e-pastu

Europe Direct ir dienests, kas atbild uz jūsu jautājumiem par Eiropas Savienību. Ar šo dienestu varat sazināties šādi:

- pa bezmaksas tālruni: 00 800 6 7 8 9 10 11 (daži operatori par šiem zvaniem var iekasēt maksu);
- pa šādu parasto tālruņa numuru: +32 22999696;
- pa e-pastu, izmantojot šo tīmekļa lapu: https://europa.eu/european-union/contact_lv

Kā atrast informāciju par ES

Internetā

Informācija par Eiropas Savienību visās oficiālajās ES valodās ir pieejama portālā *Europa*: https://europa.eu/european-union/index_lv

ES publikācijas

ES bezmaksas un maksas publikācijas varat lejupielādēt vai pasūtīt šeit: <https://publications.europa.eu/lv/publications>. Vairākus bezmaksas publikāciju eksemplārus varat saņemt, sazinoties ar *Europe Direct* vai tuvāko informācijas centru (sk. https://europa.eu/european-union/contact_lv).

ES tiesību akti un ar tiem saistītie dokumenti

Ar visu ES juridisko informāciju, arī kopš 1952. gada pieņemtajiem ES tiesību aktiem visās oficiālajās valodās, varat iepazīties vietnē *EUR-Lex*: <http://eur-lex.europa.eu>

ES atklātie dati

ES atklāto datu portāls (<http://data.europa.eu/euodp/lv>) dod piekļuvi ES datu kopām. Datus var lejupielādēt un bez maksas izmantot kā komerciāliem, tā nekomerciāliem mērķiem.

BZ-02-19-250-LV-C

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs

ISBN 978-92-9476-754-7
doi:10.2847/5593